

підтекст. Насправді у статті йдеться про те, що генеральна прокуратура просить Львівську обласну раду дати дозвіл на арешт депутата облради Олега Сала.

Зазвичай усталені вирази, що здатні сформулювати думку об'ємніше, точніше, яскравіше, «створюють іронічний смисл із метою викриття, гострої критики чи просто висловити невдоволення фактом, подією або людиною» [7, с. 90]

Отже, заголовки з фразеологізмами в англійських і українських мас-медійних текстах не лише стимулюють адресата на прочитання матеріалу, включаючи прогностичні механізми, але й здійснюють вплив на емоційну сферу читача. Завдяки ФО в заголовках автор реалізує негативні або позитивні емоції в англійських текстах, в українських мас-медійних текстах це, переважно, іронічна оцінка.

Джерела та література:

1. Бутченко М. Ирония – иммунитет для украинца : [Электронный ресурс] / М. Бутченко. – Режим доступа : <http://blogs.korrespondent.net/journalists/blog/holylion/a57936>
2. Колоїз Ж. Порушення фразеологічних норм як один із способів інтенсифікації виразності у мові ЗМІ / Ж. Колоїз // Мандрівець. – 2004. – № 2. – С. 34-39.
3. Конюхова Т. В. Влияние сми на массовое сознание в информационном обществе : [Электронный ресурс] / Т. В. Конюхова // Фундаментальные исследования. – 2005. – № 3 – С. 71-72. – Режим доступа : www.rae.ru/fs/?section=content&op=show_article&article_id=7779969
4. Отрицательные эмоции нужны человеку : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://e-news.com.ua/show/245727.html>
5. Седов К. Ф. Речевая агрессия в межличностном взаимодействии / К. Ф. Седов. // Прямая и непрямая коммуникация. – Саратов : Изд-во ГУНЦ «Колледж», 2003. – С. 196-212.
6. Солганик Г. Я. О языке и стиле газет / Г. Я. Солганик // Язык СМИ как объект междисциплинарного исследования : сб. науч. тр. – М. : Изд-во МГУ, 2003. – С. 261-268.
7. Федоренко О. М. Фразеологічна презентація іронії в сучасному медіатексті : [Електронний ресурс] / О. М. Федоренко // Стиль і текст. – 2011. – Вип. 12. – С. 87-93. – Режим доступа : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/sit/2011_12/Fedorenk.pdf
8. Шарий А. Канализация СМИ : [Электронный ресурс] / А. Шарий. – Режим доступа : <http://www.from-ua.com/voice/3bdb0951d83ee.html>

Кулікова Т.В.

УДК 378.026

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЛІНГВОДИДАКТИЦІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Проблема оновлення змісту й методів національної освіти в Україні є однією з найбільш актуальних у сучасній педагогічній науці. У загальноосвітніх закладах України здійснюється перехід від однотипності в навчально-виховному процесі до багатоваріантних освітніх систем.

У змісті й структурі шкільної програми з української мови відбулися кардинальні зміни. Перед учителем-словесником постає завдання формувати національно свідомих, усебічно розвинених, високоморальних, духовно багатих особистостей, які досконало володіють рідною мовою як інструментом спілкування, мислення, самовираження й пізнання світу.

У зв'язку з цим стає очевидним переосмислення ролі вчителя української мови у процесі модернізації системи освіти відповідно до новітніх досягнень науки і соціальної практики. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті пріоритетним вважає підготовку людей високої освіченості і моралі, кваліфікованих спеціалістів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, мобільності та конкурентоспроможності на ринку праці.

Окремі аспекти проблеми вдосконалення процесу підготовки майбутніх учителів української мови у вищих навчальних закладах та проблеми впровадження активних методів навчання у навчально-виховний процес є предметом спеціальних досліджень Л. Варзацької, В.Дороз, О. Когут, Н.Остапенко, М.Пентилок, О. Пометун, О. Потапенка, В.Руденко, Т.Симоненко, М.Фіцули, В.Чайки, Л. Шелестової, П.Шляхтуна та ін.

Загальновизнаними є висновки дослідників про те, що сучасна лінгводидактика вищої школи ще не зовсім готова чітко визначити зміст навчання, принципи, методи й засоби, спрямовані на формування такої особистості учителя-філолога, на якого чекає школа. Учителю української мови повинен мати не тільки глибокі предметні знання, володіти практичними вміннями і навичками, йому необхідно творчо використовувати набуті знання в нестандартній і змінній ситуації, виявляти конструктивність в організації і плануванні навчально-виховного процесу для забезпечення точності у визначенні цілей і завдань, у правильному виборі способів їх досягнення, передбаченні результатів педагогічних дій.

Проблема організації процесу навчання у ВНЗ полягає в тому, щоб змінити позицію студента до одержання знань, перетворити його із пасивного спостерігача в активного учасника навчальної роботи, що супроводжується реалізацією у лінгводидактиці двох провідних тенденцій сьогодення – гуманізацією і технологізацією педагогічного процесу. Тому очевидно **актуальними** є ідеї поширення інтерактивного навчання в практиці сучасної освіти, розробки прогресивних педагогічних технологій і введення їх у навчально-виховний процес вищої школи. Нові педагогічні технології, які впроваджуються в систему національної освіти, також спрямовані на реалізацію особистісно-орієнтованої парадигми освіти.

Мета статті – описати інноваційні технології, які дають можливості викладачам успішніше керувати навчально-пізнавальною діяльністю студентів у процесі лінгводидактичної підготовки майбутніх вчителів української мови.

Особливе місце в системі фахової підготовки вчителів-філологів займає курс «Методики викладання української мови». За умови оновлення лінгводидактичної освіти особливого значення набуває технологізація навчального процесу. Він є технологічним, оскільки попередньо планується, проектується, а потім реалізується на практиці. Засвоєння студентами теоретико-методичних знань про суть інноваційного навчання, ознайомлення їх із широким спектром інноваційних технологій у шкільному курсі української мови здійснюється на лекційних заняттях. Особлива увага зосереджується на усвідомленні майбутніми вчителями-філологами понятійно-термінологічної лексики: «педагогічна технологія», «інформаційні технології», «навчальні технології», «технології інтерактивного навчання», «модульно-розвивальна технологія» тощо. Важливо домогтися розуміння студентами суті педагогічної майстерності як комплексу властивостей особистості вчителя, що забезпечують належний рівень самоорганізації його діяльності.

На основі засвоєних концептуальних положень інноваційних педагогічних технологій формуємо в студентів готовність до їх упровадження з урахуванням специфіки як технологій, так і можливостей української мови як навчального предмета. На практичних і лабораторних заняттях з методики навчання української мови дбаємо про таку організацію навчально-виховного процесу, послідовне і систематичне втілення якої гарантувало б формування творчо мислячого майбутнього вчителя-словесника, сприяло б виробленню кожним студентом у майбутній професійній діяльності ефективної системи співпраці з учнями на основі обраної інноваційної технології.

Формування професійно-фахового досвіду студентів у використанні інноваційних технологій здійснюється шляхом теоретико-пошукової діяльності, у процесі якої студенти укладають бібліографічні списки науково-методичної літератури з обраної педагогічної технології (індивідуальні завдання з коментарями), рецензують методичні посібники, статті з даної проблеми. Пропонуються також виконати такі завдання: зробити порівняльний аналіз класно-урочної та модульно-розвивальної систем, розробити запитання для взаємоопитування про фундаментальні нововведення модульно-розвивальної системи шкільної мовної освіти, провести презентацію інваріантів особистісно-орієнтованих творчих уроків.

На основі матеріалу лекцій, а також самостійно опрацьованої літератури студенти конструюють повідомлення про соціально-культурний зміст освітньої діяльності за модульно-розвивальною технологією. Зокрема, аналізують зміст освітньої діяльності, зміст розвивальної міжсуб'єктної взаємодії, зміст самоактивності й саморозвитку особистості.

Важливим методичним умінням є самостійне проектування та моделювання студентами тем шкільного курсу української мови з використанням певної технології. У зв'язку з цим виконуються групові та індивідуальні завдання: скласти структурні моделі навчального модуля з обраної теми, де вказуються етапи навчального модуля (установчо-мотиваційний, змістово-пошуковий, контрольньо-смысловий, адаптивно-перетворювальний, системно-узагальнюючий, контрольньо-рефлексивний) та зміст навчальної діяльності на кожному з них.

Важливу роль у розвитку творчої діяльності, у нагромадженні професійного досвіду студентів упроваджувати інноваційні технології відіграють методичні задачі. Їхня цінність полягає в тому, що вони передбачають самостійний пошук шляхів розв'язання проблеми з урахуванням певних педагогічних умов. Окремі види вправ і завдань, уроки або їх фрагменти є матеріалом для таких задач.

Студенти розробляють фрагменти, конспекти уроків з використанням інноваційних технологій. Педагогічні ситуації такого типу моделюються в аудиторії у формі ділової гри з наступним обговоренням. Сутність дидактичної гри як засобу формування професійно-педагогічних умінь майбутнього вчителя полягає в моделюванні ситуацій, які відображають реальний навчально-виховний процес і наближають студента до умов роботи у школі, до ділових взаємовідносин, які сприяють засвоєнню соціального і професійного досвіду, корегуванню його професійних здібностей, особливо таких, як комунікабельність, доброзичливість, педагогічний такт тощо. Крім того, дидактична гра поєднує у собі ігрові та навчальні компоненти. Учасники гри (студенти) імітують реальну діяльність педагога, умовно уявляють, програють окремі фрагменти або цілісну частину навчально-виховного процесу. При цьому виникають різноманітні ситуації, які потребують швидкого прийняття рішень та їх реалізації. У процесі проведення гри «виникає перехід студента з об'єкта навчальної діяльності у суб'єкт конкретної навчально-виховної діяльності, що сприяє актуалізації засвоєних знань, формуванню корекції та розвитку професійно-педагогічних умінь, інтересу і схильностей до педагогічної діяльності та накопичення досвіду» [3, с.42].

Важливим засобом формування професійно-методичних умінь студентів є проходження ними педагогічної практики у загальноосвітніх навчальних закладах та вивчення досвіду вчителів-новаторів. Після відвідування у школі системи уроків української мови, проведених учителями-наставниками, студенти-філологи мають можливість проаналізувати педагогічні фактори, що забезпечують ефективність використання методів інноваційного навчання.

У методиці викладання української мови існує кілька усталених та апробованих класифікацій методів навчання – за рівнем пізнавальної активності учнів, за джерелом знань, за способом взаємодії учителя й учнів на уроці [6, с.109]. Сучасна дидактика пропонує розширити і доповнити ці класифікації новими ефективними методами, а саме: метод роботи з електронними носіями, Інтернетом; метод лінгвістичної інтуїції; метод лінгвістичного програмування та алгоритмізації; метод запобігання типовим недолікам учнів [5, с.81].

До інноваційних у лінгводидактиці відносять також когнітивні і креативні методи навчання.

Когнітивні методи навчання української мови тісно пов'язанні з когнітивною лінгвістикою, яка розглядає мову не як систему в самій собі і для самої себе, а у зв'язку з людиною, без якої виникнення й функціонування цієї системи було б неможливим. Когнітивна лінгвістика досліджує моделі свідомості, пов'язані з процесом пізнання, із набуттям, виробленням, зберіганням, використанням, передачею людиною знань, із репрезентацією знань і обробкою інформації, яка надходить до людини різними каналами та з іншими видами пізнавальної діяльності.

Когнітивними методами є методи емпатії, смислового бачення, символічного бачення, евристичних запитань, конструювання понять, конструювання правил, метод гіпотез.

Окрім когнітивних, існує ціла низка креативних методів навчання. Креатив (лат. creatio – створення) – це поняття, що характеризує продукт діяльності людини, створеної способом, що відрізняється від аналогічних, новизною підходу, творчим рішенням. У дидактиці, як правило, використовується для породження нових творчих ідей. До креативних методів навчання належать такі технології, як: метод придумування, метод образної картини (образного бачення), метод гіперболізації, метод аглютинації, метод «мозкового штурму», метод багатовимірних матриць, метод лінгвістичної інтуїції тощо.

Оволодіння викладачами вищезазначеними інноваційними методичними технологіями навчання і застосування їх на лекційних, практичних, лабораторних заняттях з «Методики викладання української мови» безперечно сприятиме більш якійс підготовці майбутніх педагогічних кадрів.

Таким чином, впровадження інноваційних педагогічних технологій є важливою умовою лінгводидактичної підготовки конкурентноспроможного спеціаліста. Адже, організація інноваційного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблем на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню компетентності студентів, розвитку пізнавальних і соціальних навичок і вмінь, виробленню в них системи цінностей і ціннісних орієнтирів, дозволяє майбутньому педагогу стати справжнім лідером дитячого колективу. Зважаючи на це, проблема використання інноваційних технологій навчання на заняттях із лінгвометодики, їхнє оптимальне поєднання потребує подальшого вивчення й удосконалення, оскільки за допомогою системного підходу можна реалізувати ідеї діяльній орієнтованої професійної підготовки майбутніх учителів у ВНЗ.

Джерела та література:

1. Варзацька Л. Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади / Л. Варзацька, Л. Кратасюк // Дивослово. – 2005. – № 5. – С. 5-6.
2. Дороз В. Методика викладання української мови у вищій школі : навч. посіб. / В. Дороз. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 176 с.
3. Коваленко Г. Дидактичні ігри в системі підготовки майбутніх філологів / Г. Коваленко // Динаміка системи фахової підготовки вчителів-філологів : матеріали наук.-практ. конф. – Керч, 2007. – С. 40-43.
4. Когут О. Інноваційні технології навчання української мови і літератури / О. Когут. – Тернопіль : Астон, 2005. – 204 с.
5. Методика навчання української мови в ДВНЗ та середніх освітніх закладах. Кредитно-модульний курс : навч.-метод. посіб. / за ред. О. І. Потапенка. – К. : Міленіум, 2006. – 332 с.
6. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / за ред. М. І. Пентилюк. – К. : Ленвіт, 2004. – 400 с.
7. Остапенко Н. М. Технологія сучасного уроку рідної мови : навч. посіб. / Н. М. Остапенко, Т. Симоненко, В. Руденко. – К. : ВЦ «Академія», 2011. – 248 с.
8. Пометун О. Інтерактивні методики та система навчання / О. Пометун. – К. : Шк.світ, 2007. – 112 с.
9. Фіцула М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М. Фіцула. – К. : Академвидав, 2006. – 352 с.
10. Чайка В. Основи дидактики : навч. посіб. / В. Чайка. – К. : Академвидав, 2011. – 240 с.
11. Шелестова Л. Інтерактивні технології: за і проти / Л. Шелестова // Шкільний світ. – 2003. – № 12. – С. 3.
12. Шляхтун П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін : навч. посіб. / П. Шляхтун. – К. : ВЦ «Академія», 2011. – 224 с.